

บทนำ

อุตสาหกรรมการผลิตปลากระป๋องเป็นอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องประเภทหนึ่งซึ่งนับได้ว่ามีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเรา เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนช่วยเหลืออาชีพการประมง และยังช่วยยกระดับฐานะของชาวประมงให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นคืออาศัยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่ได้จากการประมง ซึ่งก็คือ ปลานั้นเอง อุตสาหกรรมการผลิตปลากระป๋องยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีส่วนช่วยในด้านการพัฒนาแหล่งชุมชนในท้องถิ่นชนบทอีกด้วย เพราะในการตั้งโรงงานเพื่อทำการผลิตปลากระป๋องนั้น ส่วนใหญ่แล้วนิคมที่จะออกไปตั้งในท่าเสาใกล้กับแหล่งวัตถุดิบ คือ แถบจังหวัดชายฝั่งทะเลที่มีท่าเรือการประมง นอกจากนี้ปลากระป๋องขอสมะ เื่อเทศยัง เป็นสินค้าที่กำลังได้รับความนิยมในตลาดภายในประเทศ และยังเป็นสินค้าที่มีส่วนในการส่งออกจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศที่คืออีกด้วย ทั้งนี้ จึงนับได้ว่าอุตสาหกรรมการผลิตปลากระป๋องของประเทศไทย มีบทบาทที่สำคัญ และมีประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งยังช่วยในการพัฒนาแหล่งชุมชนและยกระดับค่าครองชีพของชาวประมง สมควรที่จะทำการศึกษาและเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไปในอนาคต

การพัฒนาอุตสาหกรรมปลากระป๋อง

ปลากระป๋องเริ่มเป็นที่แพร่หลายเมื่อประมาณ 20 กว่าปีมานี้เอง แต่เนื่องจากประชาชนชาวไทยนิยมบริโภคของสด เช่น นำปลาสดมาปรุงเป็นอาหาร ดังนั้น ปลากระป๋องจึงไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร ก่อนปี พ.ศ. 2500 อาจกล่าวได้ว่ายังไม่มี การผลิตปลากระป๋องขึ้นภายในประเทศเลย ปลากระป๋องที่มีบริโภคกันส่วนใหญ่ภายในประเทศในเวลานั้น จึงต้องสั่งซื้อเข้ามาจากต่างประเทศทั้งสิ้น เมื่อผ่านปี พ.ศ. 2501 ไปแล้ว จึงได้เริ่มมีโรงงานผลิตปลากระป๋องขึ้นโดยทำกิจการควบคู่ไปกับการผลิตอาหาร

ครอบงำชนิดอื่น ๆ เช่นพวก ผักทอง เป็นต้น กรรมวิธีในการผลิตในระยะนั้นยังใช้
 วิธีการที่ล้าสมัยและไม่ถูกสุขลักษณะ ดังนั้น มาตรฐานของคุณภาพจึงยังอยู่ในเกณฑ์
 ต่ำมาก และประกอบกับคนไม่ค่อยนิยมรับประทานกัน ปลากระป๋องที่ผลิตในระยะนั้น
 จึงผลิตออกมาในปริมาณที่ไม่มากนัก และผู้บริโภคส่วนใหญ่ก็ยังคงชอบบริโภคปลากระป๋อง
 จากต่างประเทศซึ่งมีคุณภาพดีกว่า จึงทำให้อุตสาหกรรมการผลิตปลากระป๋องในช่วงนั้น
 ยังไม่เจริญเท่าที่ควร แต่ในระยะต่อมาความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้พัฒนาก้าวหน้า
 ไปอย่างรวดเร็ว มีการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ทั้งในด้านการผลิต
 และเกษตรกรรม การประมงจึงได้พัฒนาก้าวหน้าตามไปด้วย โรงงานที่ผลิตปลากระป๋อง
 ก็เริ่มมีโรงงานขนาดใหญ่ขึ้น เพราะมีชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนด้วย เครื่องมือ
 เครื่องใช้ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการผลิตก็เริ่มทันสมัยมากยิ่งขึ้น ประกอบกับมีการ
 ส่งเสริมจากทางรัฐบาลโดยมีการกำหนดแผนพัฒนาฉบับที่ 3 (2514 - 2515) ขึ้นมาใช้
 ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปลากระป๋องที่ได้มีการพัฒนาจนเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ
 หักเหตุมักกับของต่างประเทศ และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนก็ได้เริ่มให้บัตรส่งเสริม
 การลงทุนแก่บริษัท ซาฟโคส (ประเทศไทย) จำกัด เป็นรายแรก นับตั้งแต่ปี 2515
 เป็นต้นมาการผลิตปลากระป๋องก็เริ่มมีมากขึ้น ประกอบกับใช้กรรมวิธีที่ถูกสุขลักษณะและ
 ทันสมัย จนสามารถส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อีกด้วย เนื่องจากอุตสาหกรรม
 ประเภทนี้ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว และเริ่มมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ
 ในด้านการนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศและลดการสั่งซื้อสินค้าประเภทปลากระป๋องจาก
 ต่างประเทศ อันเป็นการลดความเสียหายเปรียบในด้านการค้ากับต่างประเทศ รวมทั้งยัง
 ได้รับความนิยมนิยมจากผู้บริโภคภายในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ สำนักงานมาตรฐานผลิต
 ภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้จัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมปลา
 ซาร์ดีนกระป๋องขึ้น และประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษเล่ม 91 ตอนที่ 130
 ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2517 เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพการผลิตของสินค้าให้เป็นที่
 ยอมรับของต่างประเทศ และรักษาชื่อเสียงของสินค้าที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ ซึ่งนับ
 ได้ว่าทำให้อุตสาหกรรมการผลิตปลากระป๋อง เจริญก้าวหน้าและได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าและวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะทำการศึกษาดัง
ทัศนคติของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปลากกระป๋องขอสมะ เชื้อเทศ ซึ่งวาง
จำหน่ายอยู่ทั่วไปในท้องตลาด โดยจะทำการศึกษาค้นคว้าในร้าน

- ก. เกี่ยวกับความนิยมบริโภค ว่าตราใดที่ได้รับความนิยมสูงสุด
- ข. เกี่ยวกับเรื่องราคาและรูปแบบของภาชนะที่บรรจุ ว่ามีความสัมพันธ์กับ
การซื้อหรือไม่
- ค. ผู้บริโภคนิยมบริโภคปลากกระป๋องที่ผลิตภายในประเทศหรือที่ผลิตจาก
ต่างประเทศมากกว่ากัน
- ง. เกี่ยวกับเรื่องสถานที่จำหน่าย ว่าผู้บริโภคนิยมซื้อจากแหล่งจำหน่าย
แหล่งใดมากที่สุด

ประโยชน์หรือความสำคัญที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าวิจัย

1. เพื่อที่จะได้ทราบว่าปลากกระป๋องขอสมะ เชื้อเทศ ตราใดที่ได้รับความนิยมสูงสุด
2. ปลากกระป๋องขอสมะ เชื้อเทศยี่ห้อที่ได้รับความนิยมสูงสุดนั้น เป็นสินค้า
ที่ผลิตภายในประเทศหรือผลิตจากต่างประเทศ
3. เพื่อที่จะได้ทราบว่าความนิยมสูงสุดนั้น เนื่องมาจาก ราคา รูปแบบของ
ภาชนะที่บรรจุหรือรสชาติของสินค้าเป็นสำคัญ
4. เพื่อทราบแหล่งจำหน่ายที่เป็นที่นิยมของผู้บริโภคปลากกระป๋องขอส
มะ เชื้อเทศว่าที่ใดได้รับความนิยมมากที่สุด
5. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสำหรับผู้สนใจในสินค้าประเภทนี้ หรือ
ผู้ผลิตรายใหม่ที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรมประเภทนี้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าและวิจัยนี้เป็นการศึกษาดังสภาพตลาดและกรรมวิธีการผลิต

โดยทั่ว ๆ ไปของอุตสาหกรรมปลากระป๋องของสมะ เชื้อเทศ และจะเน้นหนักในเรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปลากระป๋องของสมะ เชื้อเทศ ว่าทรายห่อใดได้รับความนิยมสูงสุด และในเรื่องเกี่ยวกับ ราคา รสชาติ และภาชนะที่บรรจุ ตลอดจนสถานที่จำหน่าย ว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นอย่างไรหรือนิยมชมชอบอย่างไร เพื่อที่จะได้นำมาสรุปและวิเคราะห์ผลของความต้องการหรือทัศนคติข้าง ๆ อันเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง หรือเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจในเรื่องนี้ สำหรับกรรมวิธีในการผลิตนั้น จะเน้นแต่ในด้านการใช้ปลาซาร์ดีนผลิตเป็นปลากระป๋องของสมะ เชื้อเทศ เพราะปลาที่ใช้เป็นวัตถุดิบอยู่นั้น เกือบทุกยี่ห้อจะเป็นปลาซาร์ดีนแทบทั้งสิ้นจะมีปลาชนิดอื่น เช่น ปลาแมคเคอร์เรล ก็แค่เพียงส่วนน้อยมาก และในประเทศไทยนั้นแทบไม่มีเลย

สมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ดังนี้

1. การซื้อขึ้นอยู่กับราคา
2. คนนิยมบริโภคปลากระป๋องของสมะ เชื้อเทศที่ผลิตในประเทศมากกว่า

จากต่างประเทศ

3. ผู้บริโภคจะนิยมซื้อจากร้านค้าปลีกใกล้บ้านมากกว่าซื้อจากร้าน

ซูเปอร์มาร์เกต

วิธีการศึกษาค้นคว้าและวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและวิจัยในวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ต้องการศึกษาดังทัศนคติของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อปลากระป๋องของสมะ เชื้อเทศที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาดในปัจจุบัน ดังนั้น จึงเน้นหนักไปในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามเป็นสำคัญ เพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการศึกษาและค้นคว้าวิจัยได้ดียิ่งขึ้น จึงขอแยกการทำวิทยานิพนธ์ออกเป็นดังนี้คือ

ขั้นแรก ทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแยกออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) นั้น เราสามารถหามาได้จาก

- ก. การสัมภาษณ์ (Interview)
- ข. การสังเกตการณ์ (Observation)
- ค. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

แต่ในการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าโดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามเท่านั้น

การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริโภค เป็นสำคัญ เพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีความคิดเห็นอย่างไรต่อ ปลากระป๋องขอมะเขือเทศชนิดต่าง ๆ ที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาด โดย ได้แบ่งแยกออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- ก. ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับ เรื่อง อายุ ฐานะ การศึกษา และจำนวนสมาชิกในครอบครัว
- ข. เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปลากระป๋องโดยเน้นไปใน เรื่องการบริโภคโดยไม่ไ้ระบุว่าผู้บริโภคจะต้องเป็นผู้ซื้อหรือไม่ก็ตาม
- ค. เป็นข้อมูลเกี่ยวกับ การซื้อในกรณีที่ผู้บริโภคเป็นผู้ซื้อเอง

ลักษณะของแบบสอบถาม

ลักษณะของคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม จะมีลักษณะของคำถาม 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. คำถามที่เลือกตอบได้ (Multiple Choice Questions)

ซึ่งเป็นคำถามที่มีคำตอบไว้หลายข้อ แล้วให้ผู้ตอบเลือกข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของคนมากที่สุดเพียงข้อเดียวเท่านั้น

2. คำถามเปิด (Open - ended Questions) เป็นคำถามที่ค้อง

การความคิดเห็น หรือข้อแนะนำจากผู้ตอบโดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ตอบคำถามโดยเสรี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่ไ้จากศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ และข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลปริมาณและมูลค่าสินค้าทั้งส่งออก และสั่งเข้าของปลาดกระป๋อง จากกรมศุลกากร รายชื่อโรงงานจากกระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ จากกองบริการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ยังอาศัยบทความต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์แก่การวิจัยจะได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นที่สอง

การวิจัยภาคสนาม (Field Research)

ในการศึกษาถึงทัศนคติของผู้บริโภคปลาดกระป๋องของมะเขือเทศนี้ ไม่สามารถที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะทำการศึกษาวิจัยประชากรทั้งหมดได้ จึงจำเป็นต้องมีการจำกัดขอบเขตของจำนวนผู้บริโภคเฉพาะภายในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น และยังคงทำการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) เพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดที่ต้องการจะศึกษาวิจัย โดยมีลักษณะการเลือกสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ลักษณะการเลือกตัวอย่าง

ในการเลือกสุ่มตัวอย่างนั้น ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ

ก. ทำการเก็บรวบรวมยอดตัวเลขของจำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานครทั้งหมด คือ 24 เขตการปกครอง และทำการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) ออกมาจำนวน 5 เขตเพื่อเป็นตัวแทน นอกจากนี้ยังใช้วิธีการเลือก

ตัวอย่างแบบง่าย (Convenience Sampling) เพื่อกำหนดจำนวนตัวอย่างในแต่ละ
เขตออกมาเขตละ 100 ราย รวมเป็นจำนวน ตัวอย่างทั้งสิ้น 500 ราย

ข. เมื่อได้จำนวนตัวอย่างในแต่ละเขตแล้ว ก็จะทำกาเลือกตัวอย่างแบบ
สุ่ม (Simple Random Sampling) อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามตรงตาม
จำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยอาศัยผู้ช่วย 3 คนระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้ช่วยแจก
แบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ด้วย

รายชื่อเขต และจำนวนประชากรในแต่ละเขตของ กทม. (เมื่อ 31 ธ.ค. 25)

	<u>ชาย</u>	<u>หญิง</u>	<u>รวม</u>
1 เขต พระนคร	64,448	57,833	122,281
2 เขต ป้อมปราบ	94,582	96,000	190,582
3 เขต ปทุมวัน	116,771	117,178	233,949
4 เขต สัมพันธวงศ์	37,985	38,741	76,726
5 เขต บางรัก	66,611	68,266	134,877
6 เขต ยมมนา	193,206	188,347	381,553
7 เขต ดุสิต	272,907	234,216	507,123
8 เขต พญาไท	258,990	262,089	521,079
9 เขต ห้วยขวาง	104,875	109,132	206,007
10 เขต พระโขนง	271,510	268,775	540,285
11 เขต บางเขน	208,417	192,967	401,384
12 เขต บางกะปิ	141,088	141,794	282,882
13 เขต หนองจอก	26,138	25,659	51,797
14 เขต มีนบุรี	29,477	28,088	57,565
15 เขต ลากกระบัง	21,321	22,363	43,684
16 เขต ธนบุรี	135,637	129,521	265,158
17 เขต คลองสาน	70,446	69,035	139,471

		<u>ชาย</u>	<u>หญิง</u>	<u>รวม</u>
18	เขต บางกอกน้อย	192,883	192,194	385,077
19	เขต บางกอกใหญ่	52,053	50,109	102,162
20	เขต ภาษีเจริญ	93,465	94,549	188,014
21	เขต บางขุนเทียน	104,963	105,203	210,166
22	เขต คลองตัน	35,375	34,133	69,508
23	เขต ราษฎร์บูรณะ	60,201	56,647	116,848
24	เขต หนองแขม	22,226	22,320	44,546

รายชื่อ เขตที่สุ่มได้

		<u>ชาย</u>	<u>หญิง</u>	<u>จำนวนตัวอย่างที่สุ่ม</u>
1	เขต ทูลีต	272,907	234,216	157
2	เขต พญาไท	258,990	262,089	161
3	เขต บางกะปิ	141,088	141,794	88
4	เขต ภาษีเจริญ	93,465	94,549	58
5	เขต ราษฎร์บูรณะ	<u>60,201</u>	<u>56,647</u>	<u>36</u>
	รวม	<u>826,651</u>	<u>789,295</u>	<u>500</u> ราย

หมายเหตุ

จากตัวอย่างที่สุ่ม 500 ราย ได้รับคำตอบในแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ เพียง 449 ราย

ค. รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาครบถ้วนแล้ว ได้จัดทำรายการเพื่อแจกแจงข้อมูลที่ได้ออกมาในรูปของความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ช่วยในการพิมพ์ (Print) และคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ออกมาในรูปของ เปอร์เซนต์ เพื่อสะดวกแก่การวิเคราะห์ แล้วจึงนำตัวเลขเหล่านั้นมาใส่ในตารางแสดงความสัมพันธ์ และทำการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลออกมาอีกทอดหนึ่ง